

Monika Škubalová

Perla na rtu oceánu

Ostrov, z něhož jsem si přivezla víc

I.

VOLÁNÍ DÁLEK

„Než se zavřou dveře domova, musí se otevřít ty v naší mysli.“

Perla na rtu oceánu

V ždycky to začíná u vůně. Praha, to staré město s kamenným srdcem, voní těsně před odletem kovově a neklidně. Je to ozvěna ranních káv vypitých ve spěchu a vestoje, vůně prachu z podzemních drah, který se nám nepozorovaně usazuje v pórech kůže jako šedý nános neviditelných povinností. Ten neklid si balíme s sebou do krosny jako nechtěné, těžké závaží – tu unavenou evropskou tíhu, všechna ta „musím“, „měl bych“ a „nestíhám“, která nám už dávno nedovolují se zhluboka a svobodně nadechnout. Vlekla jsem v tom batohu celou svou minulost, všechna svá stará rozhodnutí i odložené sny, aniž bych v tu chvíli tušila, že mě ten ostrov prostě svleče z kůže. Že tam, kam směřuji, pro mou starou podobu už nebude místo.

~ ~ ~

Pak přijde ten zvláštní, posvátný meziprostor. Devět hodin v oblacích, kdy se svět pod křídly letadla rozpustí v modré nicotě a čas přestane dávat smysl. Je to vakuum, v němž se rozplývají hranice států i hranice naší vlastní identity. V tu chvíli už nejste tím člověkem, který ráno zamykal dveře od bytu a kontroloval plyn, ale ještě nejste ani tím, kým se máte stát pod jiným sluncem. Jste jen tlukot srdce zavěšený mezi dvěma kontinenty, tichá přítomnost v hučícím stroji, která v pokoře čeká na svůj nový, neznámý tvar.

~ ~ ~

A pak to přijde. Colombo.

Okamžik, kdy se otevřou dveře letadla, není jen prostý výstup po schůdcích. Je to pád do úplně jiného skupenství bytí. Vzduch na Srí Lance vás neobklopí, on vás bez varování pohltí. Je to náraz do neviditelné zdi z horkého sametu, která voní tak intenzivně, až se vám z toho zatočí hlava. Je v něm všechno najednou: omamná, až lepkavá sladkost přezrálého manga, štiplavý kouř z vnitrozemských ohnišť, kde hoří

suché palmové listy, vlhká hlína, která pod tropickým deštěm vzdychá touhou po životě, a sůl.

Ta sůl je nejdůležitější. Je jemná jako pudr, a přesto ji cítíte na rtech jako první, nečekaný polibek od cizince. Je to sůl Indického oceánu, která sem doléhá z nekonečných dálek a nese v sobě příslib nekonečna. V tu vteřinu cítíte, jak se celá ta vaše vnitřní evropská křeč, to neustálé sevření v hrudi, začíná rozpouštět jako krystalky cukru v šálku silného černého čaje. Dech se sám od sebe zpomalí. Tělo, které bylo dosud stažené do obranného klubka před okolním světem, se začne pomalu, článek po článku, otevírat.

~ ~ ~

Srí Lanka pro mě není jen barevná kapka nebo zelený tvar na mapě. Je to zářivý smaragd, který kdysi dávno upadl monumentální Indii z čela přímo do vln oceánu, aby tam v izolaci a pokoře našel svou vlastní, divokou a tichou duši. Je to země, která vás nenutí k výkonu ani k neustálé aktivitě. Nutí vás k bytí. K prosté, syrové existenci v přítomném okamžiku, kde jedinou důležitou věcí je další nádech.

~ ~ ~

Pamatuji si na okamžik v Pinnawale, kdy jsem se poprvé podívala do očí starého slona. Nebylo to jen setkání se zvířetem. Byla to cesta do hluboké, neprobádané studny času. Jeho kůže, vrásčitá a moudrá jako kůra prastarých stromů, pod mými prsty vyprávěla příběhy o trpělivosti, kterou my na severu vůbec neznáme. V tom klidném pohledu jsem najednou zahlédla své vlastní vnitrozemí – rozpraskané, plné zapomenutých jizev, slepých uliček a vyprahlých koryt starých lásek. Ale pod tím vším, hluboko v tkáni, jsem poprvé po letech ucítila tep. Něco tam uvnitř mě čekalo. Něco křehkého, co nutně potřebovalo tohle nekompromisní, spalující slunce a vlhký dech džungle, aby se to mohlo začít drát na povrch.

~ ~ ~

V dálce, kdesi v hustém zeleném šeru, křičí pávi. Je to hlas syrový, drásavý a naléhavý, který vůbec neodpovídá té nadpozemské kráse jejich peří. A právě v tom rozporu je ta největší lekce: krása nemusí být konejšivá, aby byla pravdivá. Pravda nás často musí nejdříve rozervat na kusy, musí nás bolet a vyvést z rovnováhy, aby nás nakonec mohla osvobodit od nás samých.

~ ~ ~

Ted' stojím na břehu, nohy zabořené do horkého písku, a vlny Indického oceánu mi olizují kotníky s pravidelností vytrvalého, unaveného srdce. Uvědomuji si, že už dávno nejsem jen poutník s krosnou na zádech, který si přišel pro pár fotek a razítek do pasu. Jsem nádoba. Jsem zrnko písku, které si vlny pohazují mezi sebou, ale zároveň jsem celým vesmírem, který se zrcadlí v jediné kapce rosy na lístku čajovníku vysoko v mlžných horách Nuwara Eliya.

Možná nakonec necestujeme proto, abychom viděli svět. Možná se vydáváme přes půl zeměkoule jen proto, abychom v tomhle ostrém, nelítostném a pravdivém světle konečně zahlédli své skutečné já. To já, které je konečně připravené odložit brnění a otevřít se zázraku. To já, které v hloubi své duše už cítí, že tato cesta nebude mít konce. Že si z ní přivezu něco, co navždy změní můj vnitřní rytmus. Něco, co už nebude jen mým osobním deníkem, ale živoucím svědectvím o síle nového života.

Tato cesta nevede podle mapy. Vede dovnitř. Tam, kde se v horkém prachu a slané vůni oceánu začíná psát osud, který mě navždycky promění.

~ ~ ~

Proč právě Srí Lanka?

Únor v Praze nevoní. Únor v Praze páchne mokrým asfaltem, prachem z brzd tramvají a starým kovem. Vzduch je v tyto dny těžký, beztvářý a sterilní, jako by z něj vyprchala veškerá touha se nadechnout. Tramvaje prořezávají tmou mechanickým skřípěním a lidé na zastávkách vypadají jako stíny v těžkých kabátech, v jejichž vlně je uvízlá tíha tolika zim, že už v nich nezbylo místo pro jediné svobodné nadechnutí. Okna bytů se rosí zevnitř, zamřzená dechem rodin, které v tichosti čekají na něco, co stále nepřichází, a město se pod tím nánosem šedi stává jen kulisou pro přežívání.

Jsou dny, kdy i vzduch zapomíná, k čemu slouží. A jsou dny, kdy vaše vlastní tělo začne protestovat proti tichu, které ho obklopuje.

~ ~ ~

Dívala jsem se na Vltavu. Plyne pode mnou bez vášně, líně a odevzdaně, jako krev v žilách někoho, kdo už se přestal ptát „proč“. Měla jsem pocit, že i můj vlastní čas začal téct podobně – v předvídatelných vlnách, disciplinovaně, bez jediného vychýlení. Všechno fungovalo. Všechno mělo svůj řád. A právě v té neochvějně jistotě se skrývalo největší nebezpečí. Člověk začne tuhnout. V pohybech, v myšlenkách, v citech. Stává se z něj socha ve vlastním životě – dokonale tvarovaná, obdivovaná okolím, ale zevnitř beznadějně studená.

Čas, který nikdy nezakolísá, se jednoho dne prostě přestane hýbat.

~ ~ ~

Stála jsem u stolu s rozloženou mapou světa. Ten papír byl chladný a lhostejný, ale pod mými prsty začínal ožívat. Přejížděla jsem po Evropě, je tak známá, tak přehledná, tak... bezpečná. Zním její náměstí, rozumím její architekturu, její mentalitu i jejímu tichu. Žádné tajemství se tu neschovává za rohem. Hledala jsem něco jiného. Něco, co mě neudeří

do očí svou agresivitou, ale co mě obejme svou hloubkou. Můj prst sjel níž, pod hrot monumentální Indie, až k místu, kde se v nekonečné modři oceánu chvěje ona pověstná zelená slza.

Srí Lanka.

Na mapě působí jako drobný kaz na blankytu moře. Ostrov, který byste snadno přehlédli, kdyby nebyl tak dokonale, až bolestně tvarovaný. Působí jako krůpěj, která se zastavila v čase těsně předtím, než by se definitivně rozplynula v slané hlubině. Čím déle jsem na ni hleděla, tím víc ve mně rostla, až zaplnila celý můj vnitřní obzor. Jako by v té nepatrnosti byla zakleta veškerá síla světa, která čeká na své objevení.

Některé tvary na mapě nejsou geografii. Jsou diagnózou naší vlastní duše.

~ ~ ~

Možná to u mě začalo prostou únavou. Nebyla to únava dramatická, hodná hrdinských románů; byla tichá, vytrvalá a pramenila z nekonečného opakování téhož. Z kalendářů, které se plní bez vašeho svolení, z rozhovorů, které se v drobných obměnách vracejí k téměř bodu nula. Evropa mi nabízela veškerý komfort, ale nedávala mi otřes. A já pochopila, že bez otřesu se duše nepromění. Jen pomalu okorává, až z ní zbude jen tvrdá slupka bez jádra. A v takové slupce, jak jsem tehdy mlhavě tušila, se nemůže zrodit nic nového. Žádný nový život, žádná nová naděje.

Hledala jsem most. Stará legenda vypráví o Adamově mostu – úzkém řetězci korálových ostrovů a písečných mělčin, které jako křehká nit spojují Srí Lanku s Indií. Právě tudy prý podle pověsti přešel první člověk z biblického ráje do našeho světa. Ten obraz mě pronásledoval ve snech. Nešlo mi o pád z výšin, nešlo mi o hřích. Šlo mi o ten přechod. O ten úzký, vratký prostor mezi dvěma stavy bytí, kde staré už neplatí a nové ještě není vidět. Mosty totiž nejsou vždycky z kamene. Ty nejdůležitější v našem životě se staví z jediného, tichého rozhodnutí.

~ ~ ~

Nepotřebovala jsem vidět slony na plakátech nebo v dokumentárních filmech. Chtěla jsem cítit jejich mlčenlivou přítomnost, tu nesmírnou paměť země, která nespěchá, protože ví, že všechno podstatné má svůj čas. Chtěla jsem měřítko pro svou vlastní duši, které by mi připomnělo, kým skutečně jsem, když odložím všechny své společenské role. Kým jsem, když mě nikdo nenutí podávat výkony, když nejsem definována svou prací, ale jen svým dechem a tlukotem srdce.

Když jsem kupovala letenku, neprožívala jsem žádnou velkou euforii. Spíš mě zaplavil hluboký, až mrazivý klid. Bylo to, jako když poslední ozubené kolečko v obrovském stroji mého osudu konečně zapadne do své drážky. Bylo to tiché, neokázalé a naprosto definitivní. Protože některá rozhodnutí se nevysvětlují. Jen se stanou a vy víte, že už není cesty zpět.

~ ~ ~

Batoh jsem balila s věcností Střelce, s onou zvláštní směsí praktičnosti a touhy po dálkách. Do kapes jsem schovala zápisník s bílými listy, které ještě nic nevědí a na nic se nevyptávají. Je v tom velká úleva – postavit se před prázdnotu, která nehodnotí, ale jen trpělivě čeká. Nebrala jsem si s sebou minulost. Hledala jsem teplo, které dokáže rozpustit uzly starých úzkostí uložené hluboko pod kůží, v místech, kam ani masérovy ruce nedosáhnou. Hledala jsem světlo, které nemá ty ostré, přísné únorové hrany, ale které všechno živé obaluje do měkkosti a milosrdenství.

Tehdy jsem ještě netušila, že Srí Lanka mě nevybírá jen jako náhodnou turistku. Že si mě přitahuje k sobě, protože v jejím divokém rytmu a slaném vzduchu rozpoznám tu část sebe, kterou jsem dosud nedokázala pojmenovat. Tu část, která je v hloubi plodná, tichá a připravená k zázraku, o němž se mi zatím ani nesnilo. Tu část, která se musela nejdříve ztratit v džungli, aby se mohla vrátit v plné síle.

~ ~ ~

Srí Lanka je na mapě jen nepatrná kapka. Ale i jediná kapka dokáže změnit hladinu celého jezera. Stačí, aby dopadla ve správný moment a kruhy se začnou šířit tak hluboko, až zasáhnou i ty nejvzdálenější břehy vaší bytosti. Tam, kde už nebudete jen vy. Tam, kde se ticho promění v hlas a samota v pouto, které už nikdy nikdo neroztrhne.

V tom pohybu, v tom neustálém přílivu a odlivu, je totiž skutečný život. A právě pro něj jsem si šla.

~ ~ ~

Slovo autorky

Psaní této knihy pro mě bylo cestou domů. Ne do Prahy nebo k psacímu stolu, ale k sobě samé. Srí Lanka mi vzala jistoty, aby mi darovala schopnost skutečně vnímat – ticho, vůni deště v džungli i ozvěny vlastního nitra.

Doufám, že vám tyto řádky byly dobrým společníkem a možná i zrcadlem vašich vlastních výprav. Pokud ve vás některé slovo nebo obraz zarezonovaly, splnila kniha svůj účel.

Děkuji ostrovu, který mě nic neučil slovy, ale všechno mi ukázal tichem. Děkuji lidem, kteří se mnou sdíleli cestu – i těm, kteří mi ji zkrátili. A děkuji tomu, co ve mně dozrálo a mohlo být vysloveno.

Budu ráda, když naše společné putování neskončí poslední stránkou. Najdete mě tam, kde se slova potkávají s prožitkem.

Monika Škubalová

Najdete mě mezi řádky...

Pokud ve vás kniha zanechala ozvěnu, budu ráda za zprávu nebo setkání v digitálním prostoru:

- **Web:** monikaskubalova.wordpress.com
- **YouTube:** [@Mezi_řádky](https://www.youtube.com/@Mezi_řádky)
- **Facebook:** [pisu.meziradky](https://www.facebook.com/pisu.meziradky)
- **Facebook:** [kniha.srilanka](https://www.facebook.com/kniha.srilanka)
- **Bluesky:** [meziradky.bsky.social](https://bsky.app/profile/meziradky.bsky.social)
- **Instagram:** [@monika_meziradky](https://www.instagram.com/monika_meziradky)
- **LinkedIn:** [monikaskubalovaa](https://www.linkedin.com/company/monikaskubalovaa)